

Dnr 09-0014
Jan-Olof Bergold/NAW

Hörselskadades Riksförbund

Box 6605, 113 84 Stockholm
besöksadress: Gävlegatan 16
tel: +46 (0)8-457 55 00
texttel: +46 (0)8-457 55 01
fax: +46 (0)8-457 55 03
e-post: hrf@hrf.se
www.hrf.se

2009-03-11

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM
registrator@culture.ministry.se

En ny radio- och TV-lag (SOU 2008:116) slutbetänkande från AV-utredningen

Hörselskadades Riksförbund (HRF) vill angående rubricerade remiss anföra följande avseende avsnittet 6.8 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Cirka 600 000 av Sveriges över en miljon hörselskadade behöver textning för att säkert kunna uppfatta vad som sägs i tv. Ändå textas långtifrån allt som sänds på svenska, vilket innebär att hörselskadade utestängs från en mängd program – direktsända nyheter, barnprogram, sport, debatt, dokumentärer och mycket annat.

HRF har länge krävt 100 procents textning. Detta krav får starkt stöd av svenska folket. Hela 93 procent tycker att alla TV-program ska vara textade, enligt en undersökning (HRF/Synovate Temo 2007).

Textningen har dock ökat på senare år, men inte alls i tillräcklig grad. Public servicebolaget Sveriges Television (SVT) textar i dag drygt 65 procent av sitt rikstäckande, svenskspråkiga utbud, men inga regionala sändningar och endast repriserna i SVT 24. TV 4 textar alla svenska förinspelade program, men inte nyheter och andra direktsändningar och inte heller de regionala nyheterna! Kanal 5 har på eget initiativ börjat texta svenska program. Tyvärr har inte andra kommersiella kanaler, som TV 3 och TV 8, följt efter.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ställer i artikel 21 krav på staterna att uppmuntra massmedier och leverantörer av information genom Internet, att göra sina tjänster tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. För hörselskadade handlar det om textade tv-program (inklusive direkttextning) och textad webb-TV, som exempelvis SVT Play och numera även dagstidningars tv-sändningar och videoinslag. Konventionen trädde i Sverige i kraft den 15 januari 2009.

I rubricerat slutbetänkande föreslås följande skrivning i 12 § ”Den som sänder TV, beställ-TV eller sökbar text-TV på något annat sätt än genom tråd ska utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik i den omfattning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.” Paragrafen är ny och HRF anser att förslaget är ett steg i rätt riktning. För personer med en hörselskada är det textningen av svenskspråkiga program i alla TV-kanaler och numera också olika webb-sändningar som är det primära. (Program på andra språk textas ju alltid på svenska.)

HRF anser generellt att alla svenskspråkiga TV-sändningar (public service och kommersiella), oavsett sändningsteknik, ska vara textade och finner det tveksamt att företagens finansiella förutsättningar, den tekniska utvecklingen och antalet tittare ska begränsa den tillgänglighet som var och en betalar för. De kommersiella kanalerna visar ju i dag mestadels utländska program som redan är textade, så det bör inte krävas så mycket extra resurser att se till att även svenskspråkiga program förses med text! Att texta utländska tv-program är det ingen som ifrågasätter och det bör vara lika självklart att texta svenskspråkiga program!

Den tekniska utvecklingen med exempelvis taligenkänningsteknik med tillhörande direkttextning av direktsända TV-program inom en nära framtid bör också ge anledning till högre krav – både kvantitativt och kvalitativt. Textning av svenskspråkiga TV-program får inte enbart vara en fråga om kvantitet (så och så många program textas) utan minst lika mycket handla om en genomgående hög kvalitet på textningen!

Redan i Radio- och TV-lagsutredningens betänkande Tillgänglighet, mobil TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor (SOU 2006:51) framhölls att övergången från analog till digital sändningsteknik innebär att möjligheterna ökar att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. HRF välkomnar därför rubricerade utrednings programförklaring att det är angeläget att ambitionsnivån höjs och att kravet på tillgänglighet enligt radio- och TV-lagen vidgas till att kunna omfatta fler programtjänster än de som kräver sändningstillstånd.

För de programföretag som får sändningstillstånd och tillståndsvillkor utfärdade av Radio- och TV-verket eller annan myndighet anser vi det synnerligen angeläget att verket/myndigheten tillgodogör sig vederbörlig kunskap om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning – i detta fall hörselskadade – för att på ett bra sätt kunna utföra sitt uppdrag.

Programtjänster som TV3 och Kanal 5 är etablerade i Storbritannien och kommer därmed inte att omfattas av de svenska reglerna. För närvarande omfattas inte heller dessa programföretag av de krav på tillgänglighet som ställs i Storbritannien i Communications Act 2003 eftersom dessa programtjänster i huvudsak riktar sig till tittare utanför Storbritannien. Enligt utredningen kommer emellertid även programtjänster som uteslutande riktar sig mot andra medlemsstater att inte längre undantas från Storbritanniens regler om tillgänglighet. Detta görs som ett led i

genomförandet av AV-direktivet i Storbritannien. Detta ser HRF positivt på då det kommer att innebära att även TV3 är skyldiga att texta svenskspråkiga program, trots att man sänder från Storbritannien.

Sanktioner och tillsyn: HRF är ingen tillskyndare av vitesförelägganden och/eller sanktioner, men anser att det behövs om inte lagar och sändningstillstånd efterlevs. HRF vill instämma i utredningens konstaterande att vitesföreläggande bör i första hand komma i fråga för programföretag som inte följer de föreskrifter som har meddelats. För att sanktioner över huvud taget ska komma i fråga måste det finnas möjlighet att kontrollera föreskrifterna och vi tillstyrker utredningens förslag att det bör vara Granskningsnämnden för radio och TV som övervakar att föreskrifterna följs.

I det sammanhanget anser vi det värt att upprepa att det likaledes föreligger behov av tillsyn vad gäller svensktextningens kvalitet och inte enbart se på kvantiteten.

Sammanfattningsvis anser HRF

- att det är angeläget med den nya 12 § som ställer krav på att sändningarna – både TV, beställ-TV (webb-TV) eller sökbar text-TV – utformas på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med nedsatt hörsel (funktionsnedsättning) exempelvis genom textning
- att den myndighet som ska utfärda sändningstillstånd och tillståndsvillkor tillgodogör sig vederbörlig kunskap om tillgänglighet för personer med en hörselskada för att på ett bra sätt kunna fullgöra sitt uppdrag
- att det är positivt att exempelvis även TV3 kommer att bli skyldiga att texta svenskspråkiga program, trots att man sänder från Storbritannien
- i likhet med utredningen - att det bör vara Granskningsnämnden för radio och TV som övervakar att föreskrifterna följs.

Med vänlig hälsning

Hörselskadades Riksförbund

Jan-Peter Strömgren
förbundsordförande